

วทัญญา นามบุรี : การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสารระบบขนส่งสาธารณะระหว่างเมือง (FACTORS AFFECTING OF SEAT BELT USAGE INTENTION FOR INTERCITY BUS'S PASSENGER) อาจารย์ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์ ดร.วัฒนวงศ์ รัตนวราห, 149 หน้า.

ปัจจุบันปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจากรถโดยสารระหว่างเมืองเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้มีจำนวนผู้โดยสารที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก แต่สามารถป้องกันความรุนแรงและลดอัตราเสี่ยงจากการได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเหล่านี้ได้โดยการคาดเข็มขัดนิรภัยระหว่างการเดินทาง โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสารรถโดยสารระหว่างเมืองโดยทำการแบ่งกลุ่มการวิเคราะห์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยผู้ใหญ่ ซึ่งประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และทฤษฎีบุคลิกภาพแบบเชื่อในปัจจัยควบคุม วิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัย โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง จากการวิเคราะห์พบว่า

จากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสารรถโดยสารระหว่างเมืองในกลุ่มวัยรุ่น คือ การรับรู้ความเสี่ยงจากการได้รับบาดเจ็บ ซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ ทศนคติที่มีต่ออุปกรณ์เข็มขัดนิรภัย ประสพการณ์การใช้เข็มขัดนิรภัยที่ผ่านมา การรับรู้กฎหมายบังคับใช้เข็มขัดนิรภัย การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 6 ปัจจัยนี้มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสาร ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัยมากที่สุด คือ ทศนคติทางอารมณ์ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสารรถโดยสารระหว่างเมืองในกลุ่มวัยผู้ใหญ่ คือ การรับรู้ความเสี่ยงจากการได้รับบาดเจ็บ มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ ทศนคติที่มีต่ออุปกรณ์เข็มขัดนิรภัย การรับรู้กฎหมายบังคับใช้เข็มขัดนิรภัย ประสพการณ์การใช้เข็มขัดนิรภัยที่ผ่านมา การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสาร ส่วนทศนคติทางอารมณ์มีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้

ส่วนการประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้เข็มขัดนิรภัยของผู้โดยสารรถโดยสารระหว่างเมืองในกลุ่มวัยรุ่น คือ การรับรู้ความรุนแรงจากการได้รับอุบัติเหตุมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้ผลประโยชน์จากการใช้เข็มขัดนิรภัย ประสพการณ์การใช้เข็มขัดนิรภัยที่ผ่านมา การรับรู้ความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ สิ่งกระตุ้นการรับรู้กฎหมายบังคับใช้เข็มขัดนิรภัย แรงจูงใจในเรื่องสุขภาพ และการรับรู้ความสามารถตนเอง

WATANYA NAMBULEE : FACTORS AFFECTING OF SEAT BELT
USAGE INTENTION FOR INTERCITY BUS'S PASSENGER. THESIS

ADVISOR : PROF. VATANAVONGS RATANAVARAHA, Ph.D., 149 PP.

INTERCITY-BUSPASSENGER/SEAT BELT USE/THEORY OF PLANNED
BEHAVIOUR/STRUCTURAL EQUATION MODELLING/ HEALTH BELIEF
MODEL/ LOCUS OF CONTROL/MULTI-GROUP ANALYSIS

This study aims to determine the factors that affect the seat belt use behavioural intention of intercity bus passengers. These factors could be considered for policy plans are proposed to the government for promoting more seat belt use, divided into teenager and adult groups, by applying of the theory of planned behaviour (TPB), health belief model (HBM) and locus of control (LC). Structural-equation modelling was used to analyse factors affecting intention of using a seat belt among both groups of intercity-bus passengers. The results of the study shows that as follow:

In the analysis of seeking factors affecting seat-belt-use behavioural intention of teenage and adult intercity-bus passengers by applying TPB. In the teenage group, injury risk had a significantly positive influence on seat-belt-use behavioural intention, followed in order by instrumental attitude, past experience, perception of seat belt enforcement, behavioural control and subjective norm. The emotion attitude had a significantly negative influence. In the adult group, injury risk also had a significantly positive influence on seat-belt-use behavioural intention, followed in order by instrumental attitude, perception of seat belt enforcement, past experience,

behavioural control and subjective norm. The emotional attitude had the same significantly negative influence as the teenage group.

Predictors of behavioural intention seatbelt usage among teenagers and adults by applying of health belief model (HBM). The most affecting factors of the seat belt use behavioural intention of intercity bus passengers in the teenage group were perceived severity, followed by perceived benefits, past experience, perceived susceptibility, cue to action, perceived enforcement, health motivation and self-efficacy. Perceived barriers had the most significantly negative influence on the seat belt use behavioural intention. The most-affecting factors of the seat belt use behavioural intention of intercity bus passengers in the adult group was perceived benefits, followed by perceived severity, perceived susceptibility, past experience, perceived enforcement, cue to action, health motivation and self-efficacy. Perceived barriers was the factor having the most significantly negative influence on the seat belt use behavioural intention.

And locus of control (LC), The factor of teenage group that had a significant positive influence and the highest coefficient of standardised factor loading value towards seat belt use BI was Internality (IN), followed by past experience, Externality (EX) and Knowledge of seat belt enforcement (EN). For adult groups, the factor that had a significant positive influence and highest coefficient of standardised factor loading value towards seat belt use was IN, followed by EX, EN and past experience.

School of Transportation Engineering

Academic Year 2018

Student's Signature วศัญญา ชามนวิ

Advisor's Signature [Signature]